

TRIỂN KHAI CHÍNH SÁCH CHĂM SÓC, BẢO VỆ TRẺ EM TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ THỦ DẦU MỘT, TỈNH BÌNH DƯƠNG HIỆN NAY

NGUYỄN HỮU THẠNH^(*)

Tóm tắt: Chăm sóc, bảo vệ trẻ em là nhiệm vụ chiến lược, lâu dài, luôn được Đảng, Nhà nước quan tâm. Quán triệt và thực hiện chính sách của Đảng, Nhà nước, thành phố Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương đã đặc biệt quan tâm chăm lo đến công tác này, góp phần phát triển toàn diện trẻ em trên địa bàn. Bài viết dựa trên cơ sở các báo cáo tổng kết, đánh giá của địa phương, tập trung đánh giá kết quả, hạn chế trong thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em, từ đó, đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm thực hiện có hiệu quả chính sách này trong thời gian tới.

Từ khóa: Trẻ em; chăm sóc, bảo vệ trẻ em; bảo vệ quyền trẻ em.

Abstract: Childcare and protection are strategic and long-term missions consistently prioritized by the Party and State. Aligned with the policies of the Party and State, Thu Dau Mot City in Binh Duong Province has shown special attention to this task, contributing to the comprehensive development of children in the area. This article is based on local reports and evaluations, with a focus on assessing the results and limitations in implementing childcare and protection policies. Thereby, the article proposes several key solutions to effectively implement these policies in the future.

Keywords: Children; childcare and protection; safeguarding children's rights.

Ngày gửi bài: 12/9/2023; Ngày sửa bài: 05/10/2023; Ngày duyệt đăng bài: 27/12/2023.

1. Đặt vấn đề

Bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em là truyền thống tốt đẹp của dân tộc, là nhiệm vụ mang tính chiến lược, lâu dài, góp phần quan trọng vào việc chuẩn bị và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp đổi mới đất nước. Thực hiện quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước, thành phố Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương đã ban hành và tổ chức thực hiện nghiêm túc, sáng tạo, có hiệu quả chính sách bảo vệ, chăm sóc trẻ em, góp phần phát triển toàn diện trẻ em trên địa bàn. Dưới sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền, sự phối kết hợp tổ chức thực hiện của các ngành, đoàn thể, thành phố đã và đang có nhiều nỗ lực trong thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em, lồng ghép thực hiện chăm sóc, bảo vệ vào kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, huy động và sử dụng có hiệu

quả các nguồn lực nhằm chăm sóc, bảo vệ trẻ em.

2. Thực trạng thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương hiện nay

Theo Báo cáo số 131/BC-PLĐTBXH về Kết quả thực hiện chính sách, pháp luật thuộc lĩnh vực trẻ em trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một, ngày 19 tháng 3 năm 2023, tính đến cuối năm 2022 toàn thành phố có 52.506 trẻ em dưới 16 tuổi (trẻ em nữ có 30.504 trẻ), chiếm 17,03% trên tổng dân số thành phố. Trong những năm qua, thực hiện quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước, nhất là Chỉ thị 20-CT/TW ngày 5/11/2012 của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em trong tình hình mới” và các chương trình, kế hoạch

^(*) NCS., Ngành Chính sách công, Học viện Khoa học xã hội; Email: huuthanhnguyen49@gmail.com

của tỉnh Bình Dương, thành phố Thủ Dầu Một đã ban hành nhiều văn bản triển khai thực hiện như: Triển khai thực hiện Quyết định số 1863/QĐ-TTg ngày 23/12/2019 của Thủ tướng về việc phê duyệt kế hoạch hành động quốc gia phòng, chống bạo lực, xâm hại trẻ em giai đoạn 2021-2025” trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một; Quyết định số 2099/QĐ-UBND ngày 19/4/2021 về việc triển ban hành Chương trình hành động vì trẻ em thành phố Thủ Dầu Một giai đoạn 2021-2030... Hằng năm, Thành ủy, HĐND thành phố đều đưa chỉ tiêu thực hiện công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em vào nghị quyết phát triển kinh tế - xã hội; UBND thành phố cụ thể hóa thành các chương trình, kế hoạch thực hiện, bảo đảm đúng đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật Nhà nước, phù hợp với đặc điểm, điều kiện của thành phố, đáp ứng yêu cầu chăm sóc, bảo vệ trẻ em và thực hiện quyền trẻ em.

Công tác tuyên truyền, phổ biến chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em được thực hiện bằng nhiều hình thức, phương pháp đa dạng, phong phú. Thành phố đã thực hiện các chiến dịch truyền thông theo chủ đề, hội nghị, tổ chức diễn đàn, sử dụng các kênh phát thanh, truyền hình, báo chí, mạng xã hội,... để tuyên truyền, giáo dục về chăm sóc, bảo vệ trẻ em phù hợp với từng nhóm đối tượng, địa bàn dân cư. Phối hợp với các tổ chức, lực lượng tiến hành truyền thông trực tiếp, tập huấn chuyên đề tại cộng đồng, trường học cho cán bộ làm công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em, đội ngũ cộng tác viên khu phố, cán bộ hội, đoàn thể, cán bộ y tế, giáo viên, các bậc cha mẹ người chăm sóc trẻ về kỹ năng phòng, chống tai nạn thương tích trẻ em.

Cấp ủy, chính quyền từ thành phố đến cơ sở đã tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo triển khai thực hiện Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em; nâng cao hiệu quả hoạt động và điều hành của Ban Chỉ đạo, Ban

Điều hành bảo vệ trẻ em. Bám sát sự chỉ đạo, hướng dẫn của cơ quan chức năng, các phòng, ban, đoàn thể đã có sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ trong triển khai thực hiện chương trình chăm sóc, bảo vệ trẻ em. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức kinh tế, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội nghề nghiệp, gia đình, cộng đồng đã góp phần quan trọng vào công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em. Với sự chung tay của các cấp, các ngành, nhiều dự án, chương trình, mô hình có ý nghĩa thiết thực đã được triển khai thực hiện như: Dự án truyền thông giáo dục, vận động xã hội; Dự án xây dựng hệ thống cung cấp dịch vụ Bảo vệ trẻ em; Dự án Xây dựng mô hình trợ giúp và bảo vệ trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt dựa vào cộng đồng...

Chú trọng phát triển hệ thống cung cấp dịch vụ bảo vệ trẻ em chuyên nghiệp, có đủ điều kiện đáp ứng nhu cầu cần sự bảo vệ của mọi trẻ em. Thành lập và duy trì hoạt động của các Ban điều hành nhóm công tác liên ngành về chăm sóc, bảo vệ trẻ em cấp thành phố; củng cố các mô hình Ban kết nối dịch vụ bảo vệ trẻ em tại các phường; củng cố và kiện toàn đội ngũ công chức, viên chức làm công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em. Xây dựng và duy trì hoạt động 28 Câu lạc bộ “Bảo vệ và trợ giúp trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt dựa vào cộng đồng” và các câu lạc bộ “Phòng tránh tai nạn thương tích”; “Trẻ em với phòng tránh HIV/AIDS”;... Duy trì hoạt động thường xuyên của Ban điều hành Nhóm công tác liên ngành thuộc cấp thành phố nhằm chuyển tuyến và thực hiện các dịch vụ bảo vệ trẻ em như: Tư vấn tâm lý, pháp lý, chăm sóc y tế, can thiệp để trẻ được đến trường, hỗ trợ sách vở, đồ dùng học tập, các dịch vụ liên quan đến chính sách, phúc lợi xã hội, chuyển tuyến giúp trẻ được tiếp cận với các cơ sở điều trị, tư vấn điều trị, cơ sở nuôi dưỡng, dạy nghề hoặc gia đình chăm sóc thay thế. Các hoạt động bảo vệ

trợ giúp trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt như: hoạt động trợ giúp trẻ em bị bỏ rơi, trẻ em mồ côi không nơi nương tựa, trẻ em khuyết tật; hoạt động phòng ngừa, trợ giúp trẻ em lang thang, trẻ em phải làm việc nặng nhọc, nguy hiểm, tiếp xúc với chất độc hại; hoạt động phòng ngừa trợ giúp trẻ em bị xâm hại tình dục, bị bạo lực; hoạt động phòng ngừa, trợ giúp người chưa thành niên vi phạm pháp luật, phòng chống HIV/AIDS, phòng chống ngược đãi, xâm hại...

Công tác chăm sóc trẻ em được đặc biệt quan tâm ở cả phạm vi gia đình, cộng đồng và xã hội nhằm phát triển toàn diện trẻ em cả về thể chất, trí tuệ và phẩm chất, đạo đức. Công tác thăm khám, sàng lọc sơ sinh nhằm phát hiện sớm và điều trị các bệnh bẩm sinh được quan tâm, việc khám chữa bệnh được nâng cao về chất lượng; có 100% trẻ em được tiêm chủng tạo miễn dịch cơ bản và được cấp thẻ Bảo hiểm y tế miễn phí đến 6 tuổi theo quy định; duy trì bền vững thanh toán bệnh bại liệt, uốn ván trẻ sơ sinh. Đa số trẻ em trên địa bàn đều được bảo đảm dinh dưỡng, chất lượng bữa ăn của trẻ được nâng lên, tạo điều kiện cho trẻ phát triển về thể chất, giảm tỷ lệ trẻ em suy dinh dưỡng, thấp còi. Có 100% trẻ em đến trường đúng độ tuổi. Các ngành, các cấp thường xuyên tổ chức tốt các hoạt động vui chơi giải trí cho trẻ em. Chương trình đào tạo năng khiếu ngày càng phát triển thêm nhiều bộ môn, các môn bóng đá, cờ vua, võ thuật, hội họa, thanh nhạc, múa hiện đại... đặc biệt được trung tâm văn hóa phối hợp tổ chức cho các em vui chơi vào dịp hè hàng năm. Các đối tượng bảo trợ xã hội đều được chăm sóc khá tốt, được nuôi dưỡng trong môi trường lành mạnh về vật

chất cũng như tinh thần. Nhiều đối tượng sau khi hòa nhập cộng đồng đã trở thành công dân tốt của xã hội. Các cơ sở Bảo trợ xã hội đã xây dựng được hệ thống cơ sở vật chất khá đảm bảo để chăm sóc nuôi dưỡng các đối tượng; tạo điều kiện cho nhiều trẻ em mồ côi, trẻ bỏ rơi, trẻ có hoàn cảnh đặc biệt được nuôi dưỡng, được đến trường, được bước vào giảng đường của các trường Đại học, Cao đẳng hoặc học nghề.

Công tác bảo vệ trẻ em trên địa bàn thành phố được thực hiện ở cả ba cấp độ, trong đó việc phòng ngừa được quan tâm thực hiện thông qua các hoạt động truyền thông, giáo dục, vận động xã hội, nâng cao nhận thức, thay đổi hành vi chăm sóc, bảo vệ trẻ em phù hợp với từng nhóm đối tượng cụ thể; áp dụng thực hiện các tiêu chuẩn quy định về Ngôi nhà an toàn, Trường học an toàn, Cộng đồng an toàn. Theo kết quả khảo sát của cơ quan chức năng, trên địa bàn thành phố, số ngôi nhà an toàn là: năm 2016 có 8.493/9.295, năm 2017 có 8.725/9.438, năm 2018 có 9.094/9.914, năm 2019 có 9.108/9.721, năm 2020 có 9.278/9.783 và năm 2021 9.357/9.952¹; 100% trường học đạt tiêu chuẩn “Trường học an toàn”. Năm năm 2021 có 14/14 phường được công nhận xã, phường, thị trấn phù hợp với trẻ em². Các cơ quan chức năng đã quản lý, kiểm tra, kiểm soát chặt chẽ các hoạt động văn hóa, thể thao, du lịch nhất là các hoạt động biểu diễn nghệ thuật, quảng cáo, trò chơi điện tử không kết nối mạng; việc cấp phép và hoạt động của các cơ sở kinh doanh dịch vụ trò chơi điện tử trên Internet bắt buộc quy định thời gian, ngăn chặn một số trang mạng xấu, không phù hợp với trẻ em dẫn đến nghiện các trò chơi, vi phạm pháp luật.

¹ Thành ủy Thủ Dầu Một (2022), Báo cáo số 262-BC/TU, Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 20-CT/TW, ngày 05/11/2012 của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em trong tình hình mới”, ngày 27 tháng 4 năm 2022.

² Thành ủy Thủ Dầu Một (2022), Báo cáo số 262-BC/TU, Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 20-CT/TW, ngày 05/11/2012 của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em trong tình hình mới”, ngày 27 tháng 4 năm 2022.

Với sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, chính quyền địa phương và các tổ chức, cá nhân trên địa bàn, trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt, nhất là trẻ mồ côi không nơi nương tựa, trẻ em bị bỏ rơi, bị nhiễm HIV/AIDS, nghiện ma túy, trẻ em bị xâm hại tình dục... đều được quan tâm, bảo đảm cho trẻ có điều kiện phát triển bình thường. Hàng năm triển khai và hướng dẫn xét cấp học bổng cấp tỉnh, học bổng thành phố, chương trình “Cùng em đến trường” và trao bảo trợ dài hạn chương trình “Mỗi trái tim nhân ái - chấp cánh một ước mơ” cho học sinh, sinh viên thuộc hộ nghèo, hộ cận nghèo, khó khăn; hỗ trợ Chương trình “ươm mầm ước vọng”³. Duy trì tỷ lệ trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt dưới mức 0,4% trên tổng số trẻ em dưới 16 tuổi; 90% trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt được trợ giúp, chăm sóc để phục hồi, tái hòa nhập và có cơ hội phát triển⁴. Trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt, năm 2021 có 363 trẻ (chiếm 0,47% tổng số trẻ em); tính đến cuối năm 2022 là 281 trẻ (chiếm 0,57% tổng số trẻ em). Tỷ lệ huy động trẻ em 5 tuổi đi học mẫu giáo đạt 100%. Tỷ lệ trẻ em hoàn thành cấp tiểu học đạt 100%; Tỷ lệ trẻ em hoàn thành cấp trung học cơ sở đạt 97,4%. Giảm tỷ suất trẻ em bị tai nạn thương tích xuống 0,01%; giảm tỷ lệ trẻ em dưới 5 tuổi bị suy dinh dưỡng thể cân nặng theo tuổi xuống dưới 2,8%; giảm tỷ lệ trẻ em dưới 5 tuổi bị suy dinh dưỡng thể chiều cao theo tuổi xuống 3,5%; giảm tỷ lệ trẻ dưới 5 tuổi bị suy dinh dưỡng thể béo phì dưới 10%. Tỷ lệ trẻ em dưới 1 tuổi được tiêm chủng đầy đủ 8 loại vắc xin đạt 102,1%. Tỷ lệ trẻ em từ 11 tuổi trở lên được tham gia vào các mô

hình, hoạt động thúc đẩy quyền tham gia của trẻ em đạt trên 30%⁵.

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em ở thành phố Thủ Dầu Một vẫn còn bộc lộ một số hạn chế, bất cập. Việc xây dựng kế hoạch, chương trình và triển khai thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em ở một số nơi còn chậm, chưa sát với điều kiện thực tế. Công tác tuyên truyền đôi lúc chưa được thường xuyên, nội dung tuyên truyền thiếu liên hệ thực tiễn, hình thức còn thiếu phong phú. Tổ chức, bộ máy còn nhiều bất cập, phối hợp giữa các tổ chức, các lực lượng trong thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em trên địa bàn gặp nhiều khó khăn. Công tác quản lý, sử dụng và khai thác các nguồn lực còn hạn chế, chưa phục vụ có hiệu quả cho việc chăm sóc, bảo vệ trẻ em; nguồn lực tài chính vẫn chủ yếu dựa vào ngân sách nhà nước, ngân sách của địa phương, huy động nguồn tài chính xã hội hóa còn ít, nhất là nguồn tài chính phục vụ cho công tác hỗ trợ, can thiệp và chăm sóc trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt. Công tác thanh tra, kiểm tra việc thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em chưa được tiến hành thường xuyên; thiếu chặt chẽ.

Công tác chăm sóc trẻ em chưa toàn diện, đến nay vẫn còn một số trẻ em thuộc diện suy dinh dưỡng, thể thấp còi; một số chưa được chăm sóc sức khỏe tốt, ốm đau chưa được chữa trị kịp thời. Việc chăm lo phát triển về trí tuệ, phẩm chất đạo đức còn nhiều hạn chế, chương trình, nội dung giáo dục học sinh vẫn còn nặng về dạy kiến thức mà chưa quan tâm đúng mức đến giáo dục đạo đức, dạy kỹ năng sống. Công tác quản

³ Phòng LĐ-TB&XH thành phố Thủ Dầu Một (2023), *Báo cáo kết quả thực hiện chính sách, pháp luật thuộc lĩnh vực trẻ em trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một*, số 131/BC-PLĐT BXH, ngày 19 tháng 3 năm 2023

⁴ Thành ủy Thủ Dầu Một (2022), *Báo cáo số 262-BC/TU, Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 20-CT/TW, ngày 05/11/2012 của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em trong tình hình mới”*, ngày 27 tháng 4 năm 2022.

⁵ Phòng LĐ-TB&XH thành phố Thủ Dầu Một (2023), *Báo cáo kết quả thực hiện chính sách, pháp luật thuộc lĩnh vực trẻ em trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một*, số 131/BC-PLĐT BXH, ngày 19 tháng 3 năm 2023.

lý, tư vấn tâm lý, chăm sóc tinh thần cho học sinh ở một số nơi chưa được quan tâm đúng mức. Các thiết chế văn hóa, thông tin, cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ vui chơi, giải trí cho trẻ em vẫn còn thiếu, chất lượng chưa đồng đều giữa các địa phương, chưa đáp ứng tốt nhu cầu của trẻ.

Công tác phòng ngừa còn mang tính hình thức ở một số nơi, chất lượng, hiệu quả chưa cao. Công tác xây dựng môi trường an toàn, lành mạnh, thân thiện, phù hợp với trẻ em chưa tạo được chuyển biến sâu sắc, toàn diện cả về nhận thức và hành vi của gia đình, nhà trường, cộng đồng và xã hội. Trung tâm Bảo trợ xã hội của tỉnh với chức năng của một cơ sở trợ giúp tổng hợp với nhiều nhóm đối tượng khác nhau nên việc triển khai mô hình tổ chức cung cấp dịch vụ bảo vệ trẻ em chưa được đầy đủ, đồng bộ và chưa mang lại hiệu quả cao. Việc tiếp cận, nắm bắt tình hình trẻ em trên địa bàn nhất là nắm bắt các nguy cơ đối với trẻ em còn hạn chế. Công tác can thiệp chưa đề ra được các giải pháp đồng bộ, quyết liệt để giải quyết triệt để tình hình xâm hại trẻ em. Trên thực tế vẫn còn một số mục tiêu về bảo vệ trẻ em chưa thực hiện đạt như: tình trạng trẻ em bị xâm hại tình dục, tình trạng ngược đãi, bạo lực trẻ em vẫn chưa được phòng ngừa và ngăn chặn một cách có hiệu quả; nạn bạo hành, xâm hại, tai nạn thương tích, trẻ em lao động sớm, trẻ em bị bỏ rơi, trẻ em lang thang, trẻ em nghiện ma túy, trẻ em bị nhiễm HIV/AIDS, trẻ em vi phạm pháp luật... vẫn xảy ra ở nhiều nơi với diễn biến và tính chất ngày càng nghiêm trọng. Môi trường sống xung quanh vẫn tiềm ẩn nhiều nguy cơ gây rủi ro chưa được loại bỏ, vì vậy tỷ lệ trẻ em rơi vào hoàn cảnh đặc biệt ở một số địa phương chưa giảm hoặc giảm chậm. Cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương tiện làm việc cho công tác phòng, chống xâm hại trẻ em chưa được trang bị đầy đủ và kịp thời.

Những hạn chế, bất cập trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân trong đó nguyên nhân chủ yếu là do hệ thống văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em còn có những khoảng trống. Một số quy định về mức xử phạt hành chính đối với hành vi xâm hại trẻ em chưa đủ sức răn đe; thiếu các quy trình và hướng dẫn cụ thể về hỗ trợ, bảo vệ trẻ em cũng như trách nhiệm của các ban ngành trong tiếp nhận, xử lý, can thiệp, hỗ trợ, phục hồi cho trẻ em khi bị bạo lực, xâm hại. Do đó, chưa khuyến khích được nhân dân tích cực phát giác, tố giác tội phạm, gây khó khăn trong việc thực thi pháp luật đối với tội phạm bạo lực, xâm hại trẻ em.

Thành phố Thủ Dầu Một là vùng kinh tế phát triển về công nghiệp, dân cư từ nơi khác đến sinh sống, lao động ngày càng đông và không ổn định, cha mẹ thường xuyên thay đổi nơi ở nên trẻ em bị hạn chế một số quyền cơ bản. Tình trạng dân nhập cư nhiều và thường xuyên biến động dẫn đến khó khăn trong nắm bắt, quản lý và bảo vệ, chăm sóc trẻ em.

Nhận thức, vai trò và vị trí của trẻ em cũng như vai trò trách nhiệm của gia đình, của xã hội đối với việc chăm sóc, bảo vệ trẻ em ở một số địa phương chưa cao. Sự phối hợp giữa các ban ngành, đoàn thể ở cơ sở chưa đồng bộ nên việc thực hiện chính sách có nơi chưa được kịp thời. Ban kết nối dịch vụ bảo vệ trẻ em cấp phường hoạt động hiệu quả chưa cao, do đó việc phát hiện các trường hợp trẻ em bị xâm hại, bị bạo lực chưa kịp thời, việc can thiệp, trợ giúp chậm, chưa hiệu quả. Cán bộ phụ trách công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em ở các phường là cán bộ không chuyên trách, kiêm nhiệm nhiều lĩnh vực, ít có điều kiện để tư vấn cho trẻ em tại trường học, đến các hộ gia đình. Đội ngũ cộng tác viên còn kiêm nhiệm nhiều việc nên gặp khó khăn trong quản lý, theo dõi, can thiệp bảo vệ trẻ em.

3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em ở thành phố Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương hiện nay

Một là, đa dạng hình thức, phương pháp tuyên truyền, giáo dục, vận động, nâng cao nhận thức, trách nhiệm trong thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em. Hình thức, phương pháp tuyên truyền, giáo dục cần linh hoạt, phong phú như truyền hình, phát thanh, báo chí, internet, tờ rơi, tuyên truyền lưu động đến tận phường, tổ dân phố, cụm dân cư; sử dụng loa truyền thanh được xây dựng đồng bộ, rộng khắp; tăng cường tuyên truyền miệng, lồng ghép trong các cuộc họp, sinh hoạt tổ dân phố, phường, hội nghị các ngành, đoàn thể ở địa phương... Đổi mới nội dung, đa dạng hóa hình thức tuyên truyền thông qua các đợt cao điểm “Tháng hành động vì trẻ em”, “Ngày toàn dân đưa trẻ đến trường”; “Ngày vi chất dinh dưỡng trẻ em”, “Diễn đàn quyền trẻ em”, tổ chức các diễn đàn, hội thảo, tọa đàm chuyên sâu, cuộc thi tìm hiểu chính sách, pháp luật trẻ em. Các đài phát thanh, chương trình truyền hình cần đổi mới nội dung, đa dạng hóa các chuyên mục về trẻ em, tạo nên các hình thức tuyên truyền phong phú, hấp dẫn như: phim ảnh, sân khấu hóa, trao đổi, diễn đàn, hội thi văn nghệ, nêu gương người tốt việc tốt... tạo sân chơi lành mạnh, bổ ích cho các gia đình, cộng đồng và xã hội. Nghiên cứu sản xuất, nhân bản các sản phẩm, ấn phẩm truyền thông về chăm sóc, bảo vệ trẻ em. Tiếp tục nâng cao hiệu quả hoạt động của Tổng đài điện thoại quốc gia bảo vệ trẻ em 111, Tổng đài Trung tâm công tác xã hội để người dân và trẻ em liên hệ khi có nhu cầu, đưa tổng đài thực sự là cầu nối giữa người dân với các cơ quan có thẩm quyền trong chăm sóc, bảo vệ trẻ em.

Hai là, tiếp tục quán triệt, cụ thể hóa và tổ chức thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đối với công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em. Quán triệt và cụ thể hóa định hướng của Đảng: “Thực hiện đầy đủ quyền trẻ em, tạo môi trường lành mạnh, thuận lợi để trẻ em được phát triển toàn diện về thể chất, trí tuệ, tinh thần, đạo đức và mối quan hệ xã hội. Tăng cường giáo dục kiến thức, kỹ năng bảo vệ trẻ em, kiểm soát tình hình tai nạn, bạo lực, xâm hại trẻ em”⁶. Đầu tư cho trẻ em là đầu tư cho tương lai của đất nước, do đó cần tiếp tục triển khai thực hiện có hiệu quả chương trình, đề án, kế hoạch chăm sóc, bảo vệ trẻ em của Ủy ban nhân dân tỉnh Bình Dương và Ủy ban nhân dân thành phố Thủ Dầu Một, nhất là các chính sách hỗ trợ chăm sóc các nhóm trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt, các chính sách, giải pháp phòng ngừa, hỗ trợ và can thiệp nhằm bảo vệ trẻ em. Bổ sung, sử dụng và quản lý chặt chẽ nguồn lực tài chính và các nguồn lực khác, bảo đảm sử dụng có hiệu quả, công khai. Tăng cường xã hội hoá công tác bảo vệ, chăm sóc trẻ em, huy động nguồn lực của cộng đồng trong việc bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em. củng cố xây dựng Quỹ Bảo trợ trẻ em các cấp đủ sức hoạt động vận hành huy động nguồn lực hỗ trợ công tác bảo vệ, chăm sóc giáo dục trẻ em.

Tăng cường đầu tư, xây dựng, củng cố, phát triển hệ thống dịch vụ bảo vệ trẻ em. Kiện toàn hoặc thành lập các cơ sở cung cấp dịch vụ bảo vệ trẻ em công lập và ngoài công lập; các cơ sở cung cấp dịch vụ bảo vệ trẻ em chuyên biệt; phát triển các mô hình điểm tư vấn bảo vệ trẻ em tại cộng đồng, điểm tham vấn bảo vệ trẻ em trong trường học. Duy trì, phát triển, nhân rộng các mô hình bảo vệ, chăm sóc

⁶ Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập 1, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.271.

trẻ em; chăm sóc phát triển toàn diện trẻ em; phòng chống xâm hại; phòng, chống tai nạn, thương tích trẻ em; phòng ngừa, giảm thiểu trẻ em lao động trái quy định của pháp luật, đặc biệt trong khu vực kinh tế phi chính thức; hỗ trợ trẻ em khuyết tật. Thúc đẩy quyền tham gia của trẻ em và các vấn đề trẻ em, thông qua nhiều hình thức phù hợp để lắng nghe ý kiến, nguyện vọng của trẻ em trong quá trình xây dựng và thực hiện chương trình, chính sách, pháp luật về trẻ em. Quan tâm nâng cao năng lực quản lý, cung cấp dịch vụ, kỹ năng bảo vệ, chăm sóc trẻ em cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức làm công tác trẻ em và thành viên các tổ chức phối hợp liên ngành về trẻ em các cấp.

Ba là, tổ chức, phân công, phối hợp và phát huy vai trò của các tổ chức, các lực lượng trong chăm sóc, bảo vệ trẻ em. Duy trì và nâng cao hiệu quả hoạt động của Ban chỉ đạo, Ban điều hành, nhóm công tác liên ngành về bảo vệ trẻ em các cấp. Xây dựng và tổ chức thực hiện có chất lượng đề án phát triển đội ngũ cộng tác viên ở cơ sở đáp ứng yêu cầu, nhu cầu của địa phương. Bố trí, sử dụng cán bộ, công chức, viên chức làm công tác trẻ em phù hợp với trình độ, năng lực chuyên môn, có phẩm chất, đạo đức tốt, lối sống lành mạnh, tránh bố trí những công chức, viên chức không đủ tiêu chuẩn nhất là những viên chức vi phạm kỷ luật, quy định đảm nhiệm công tác trẻ em hoặc kiêm nhiệm công tác trẻ em; nâng cao trình độ, năng lực chuyên môn cho đội ngũ này đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ được giao. Phối hợp chặt chẽ giữa các ban, ngành, đoàn thể thành phố và các phường thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em; nắm tình hình liên quan đến việc thực

hiện quyền trẻ em, kịp thời phát hiện các hành vi xâm hại quyền, lợi ích hợp pháp của trẻ em. Xây dựng và sử dụng hiệu quả lực lượng cộng tác viên bí mật trong phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm xâm hại trẻ em, nhất là tội phạm mua bán trẻ em, hiếp dâm, giao cấu với trẻ em, đánh đập, hành hạ trẻ em. Đẩy mạnh đấu tranh với tội phạm xâm hại trẻ em; thực hiện các biện pháp phòng ngừa, ngăn chặn hành vi bạo lực, bóc lột, xâm hại tình dục, mua bán trẻ em và tội phạm khác liên quan đến trẻ em. Tăng cường cơ chế giám sát, đánh giá và cơ chế phối hợp liên ngành nhằm thúc đẩy thực hiện có hiệu quả các mục tiêu bảo vệ trẻ em, nhất là trách nhiệm giám sát, phản biện xã hội của Hội đồng nhân dân, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức thành viên về thực hiện quyền trẻ em, đặc biệt là bảo vệ, phòng và chống xâm hại trẻ em, việc xử lý những hành vi vi phạm quyền trẻ em...

Bốn là, xây dựng môi trường an toàn, thân thiện, lành mạnh đối với trẻ em. Thường xuyên quan tâm “Xây dựng môi trường, điều kiện học tập, rèn luyện, lao động, giải trí để thế hệ trẻ phát triển lành mạnh, toàn diện, hài hoà cả về trí tuệ, thể chất và thẩm mỹ”⁷. Tăng cường xây dựng gia đình thật sự là tổ ấm, môi trường quan trọng đầu tiên để chăm sóc và bảo vệ trẻ em. Cần “Đề cao vai trò của gia đình trong nuôi dưỡng, giáo dục thế hệ trẻ”⁸, phát huy cao nhất vai trò của các bậc cha mẹ trong chăm sóc, giáo dục, bảo vệ con cái, định hướng tâm lý, hành động cho con. Kết hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường, cộng đồng, xã hội trong xây dựng môi trường xã hội lành mạnh, an toàn, tạo điều kiện thuận lợi để trẻ em phát triển toàn diện.

⁷ Ban Chấp hành Trung ương (2023), *Nghị quyết số 43-NQ/TW ngày 24/11/2023, Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục phát huy truyền thống, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, xây dựng đất nước ta ngày càng phồn vinh, hạnh phúc*, Hà Nội, tr.5.

⁸ Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập 1, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.144.

Cộng đồng và xã hội cần chung tay, góp sức bảo vệ trẻ em ở mọi lúc mọi nơi, kịp thời phát hiện và đấu tranh kiên quyết với mọi hành vi xâm hại trẻ em. Tăng cường vai trò tự quản của cộng đồng dân cư, khuyến khích các tổ chức xã hội tham gia vào xây dựng văn hóa cơ sở, nâng cao chất lượng hoạt động văn hóa, nghệ thuật quần chúng. Các cơ quan, doanh nghiệp chú trọng xây dựng môi trường và các chuẩn mực văn hoá; phòng, chống ma túy, mại dâm, HIV/AIDS và các tệ nạn xã hội khác...; triển khai thực hiện các hoạt động văn hóa, thể thao, tạo nên môi trường lành mạnh cho trẻ phát triển. Thường xuyên nêu gương, khen thưởng cho những gia đình, tổ chức, cá nhân mẫu mực, tiêu biểu trong công tác chăm sóc, bảo vệ trẻ em, đồng thời lên án, đấu tranh với những hành vi lệch chuẩn, tạo dư luận trong cộng đồng để điều chỉnh nhận thức, thái độ, hành vi của mỗi gia đình và cộng đồng trong tham gia chăm sóc, bảo vệ trẻ em.

4. Kết luận

Trẻ em là hạnh phúc của mỗi gia đình, là chủ nhân tương lai của đất nước. Chăm sóc, bảo vệ trẻ em là trách nhiệm của gia đình, cộng đồng, xã hội và bản thân chính mỗi trẻ em. Thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em góp phần khẳng định bản chất tính ưu việt của chế độ xã hội ở nước ta, một chế độ vì con người, cho con người, bảo vệ và phát triển toàn diện con người. Trong điều kiện đẩy mạnh phát triển công nghiệp và văn minh đô thị, thành phố Thủ Dầu Một có nhiều thuận lợi để chăm sóc, bảo vệ trẻ em song công tác này cũng có những khó khăn nhất định. Điều đó đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ của các cấp, các ngành, nhất là sự nỗ lực của mỗi gia đình trong thực hiện chính sách chăm sóc, bảo vệ trẻ em, góp phần phát triển toàn diện trẻ em, xây dựng nguồn nhân lực, đảm bảo sự phát triển bền vững của địa phương trong công

cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Chính trị, *Chỉ thị 20/CT-TW* ngày 5-11-2012 về việc “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em trong tình hình mới”.
2. Ban Chấp hành Trung ương (2023), *Nghị quyết số 43-NQ/TW* ngày 24/11/2023, *Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục phát huy truyền thống, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, xây dựng đất nước ta ngày càng phồn vinh, hạnh phúc*.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
4. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 2361/QĐ-TTg* Chương trình bảo vệ trẻ em giai đoạn 2016 - 2020, ngày 22/12/2015.
5. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 782/QĐ-TTg* ngày 27 tháng 5 năm 2021 *Chương trình phòng ngừa, giảm thiểu trẻ em lao động trái quy định của pháp luật giai đoạn 2021 - 2025, định hướng đến năm 2030*.
6. Thành ủy Thủ Dầu Một (2022), *Báo cáo số 262-BC/TU, Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 20-CT/TW, ngày 05/11/2012 của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em trong tình hình mới”*, ngày 27 tháng 4 năm 2022.
7. Phòng LĐ-TB&XH thành phố Thủ Dầu Một (2023), *Báo cáo kết quả thực hiện chính sách, pháp luật thuộc lĩnh vực trẻ em trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một, số 131/BC-PLĐTĐTBXH, ngày 19 tháng 3 năm 2023*.